

Nr 766

Av fru Hamrin-Thorell m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 83, angående skolväsendets centrala ledning m. m.

(Lika lydande med motion nr 937 i Andra kammaren)

I proposition nr 83 angående skolväsendets centrala ledning m. m. framlägges ett detaljerat förslag till skolämbetsverkets byråindelning och personalorganisation.

Det är redan genom riksdagsbeslut fastställt, att det nya skolverket skall vara uppdelat på 5 avdelningar med bl. a. undervisningsfrågorna fördelade på en undervisningsavdelning för allmänna skolfrågor (UA) och en undervisningsavdelning för yrkesutbildningsfrågor (UY). Mot en sådan organisation finns intet att erinra. När det däremot gäller uppdelning av ämnena mellan avdelningarna, och då främst övningsämnenas placering, kan vi icke tillstyrka förslaget att hänföra ämnena hemkunskap, slöjd och barnavård för alla skolformer till UY. I förslaget har ej beaktats det faktum att all undervisning i övningsämnen är förlagd uteslutande till skolformer som kommer att sortera under UA. Visserligen finns inom dessa ämnesgrupper lärare som har sin undervisning förlagd till skolor under UY. Den ojämförligt största delen av dessa lärare undervisar dock inom den allmänna skolan.

Grundskolans målsättning och metodik synes också kunna äventyras med den föreslagna placeringen av övningsämnena hemkunskap, slöjd och barnavård. Övningsämnena i grundskolan har samlats under den gemensamma beteckningen »ämnen för estetisk-praktisk och fysisk fostran», varför det bör vara angeläget att ämnena hemkunskap, barnavård och slöjd även föres till samma avdelning inom NSÖ.

Beträffande avdelningen för lärarutbildning och pedagogiskt utvecklingsarbete (L) innebär förslaget att byrå L1 skall handlägga frågor om utbildning av klasslärare och lärare i läroämnena, byrå L2 frågor om utbildning av lärare i yrkes- och övningsämnena. I överensstämmelse med vad vi ovan anfört i fråga om ämnenas fördelning på avdelningarna UA och UY finner vi det otillfredsställande att lärarutbildningsfrågorna för lärarkategorierna vid den allmänna skolan ej skall handläggas inom samma lärarutbildningsbyrå. Vi anser därför att övningslärarutbildningsfrågorna bör överföras från byrå L2 till L1 samt att ämnena med hänsyn till sin speciella karaktär och för att utbildningen skall ha möjlighet att följa utvecklingen tillgodoses med en

representation genom skolkonsulenter. I detta sammanhang bör framhållas, att hushålls-, textil- samt barnavårdslärare utbildas inom samma utbildningsanstalter, seminarier för huslig utbildning.

Propositionens förslag till personalorganisation förefaller ur effektivitetssynpunkt otillräckligt vad beträffar UY2, uppdelad på 2 sektioner. Sektionen för husligt arbete m. m. skall representera den pedagogiska sakkunskapen på området inte bara beträffande yrkesutbildning för hem och kollektiva hushåll utan beträffande undervisningen inom alla skolformer samt rörande lärarutbildningen. Husligt arbete m. m. omfattar hemkunskap och dithörande ämnen (näringslära, varukunskap, ekonomikunskap, bostads- och hemvårdslära, arbetsorganisation, familjekunskap, hushållsteknik, konsumentkunskap m. m.), hela textila ämnesområdet (textilslöjd, vävning och hemslöjd, konfektionssömnad) samt trä- och metallslöjd. Inom sektionen för vårddyrken ligger utbildningen för barnavårdsområdet, hemvårdarinneutbildningen, utbildningen för sjuk- och åldringvård. Alla dessa är stora och angelägna utbildningsområden.

För den pedagogiska verksamheten ute på fältet föreslås tillsättandet av ett antal skolkonsulenter, förslagsvis uppgående till 61. Antalet kan synas högt, men om de olika arbetsuppgifterna granskas, finner man, att vissa områden blivit påfallande vanlottade. Framför allt är detta förhållandet för byrå UY2 (husligt arbete och vårddyrken), som tilldelas 6 konsulenter för hela landet. Även med en utbyggd regional konsulentorganisation måste NSÖ:s konsulenter ge service samt samordna och förmedla synpunkter och råd för fältarbetet. Det är också angeläget, att central kontakt etableras med lärarutbildningsanstalter och fackutbildningsinstitut — en väsentlig uppgift för konsulenterna i övnings- och yrkesämnen.

Hemkunskapen med däri ingående ämnen (jämför ovan) har i propositionen erhållit en konsulent med placering på UY2. Denna har även förutom att handlägga frågor för det omfattande arbetsfält som hör till byråns eget arbetsområde att svara för sakkunskapen i hemkunskap och hushållsteknik inom det stora utbildningsområde som den allmänna undervisningssektorn utgör. Det är orealistiskt att förutsätta att denna enda konsulent kan räckta till för pedagogiskt utvecklingsarbete, rådgivning, samordning och service för så stora och olikartade uppgifter.

Byråns textila verksamhet omfattar klart avgränsade områden, med helt olika målsättningar. Man kan här särskilja tre specifika verksamheter, nämligen:

1) Undervisningen i textilslöjd, som omfattar dels grundläggandet av kunskaper inom det estetiska, det ekonomiska, det tekniska och det miljöbildande området, dels utvecklandet av individens möjligheter att få utveckla och ge utlopp för sin lust till fritt skapande arbete.

2) Undervisningen i yrkessömnad, omfattande utbildning av klännings-

sömmerskor, konfektionssömmerskor, skräddare, körsnärer och pälssömmerskor samt modister. Denna utbildning bör ha en nära kontakt med näringslivet och känna dess krav på den presumtiva arbetskraften.

3) Utbildningen inom vävning och hemslöjd, med dess betydelse för den estetiska fostran och dess funktion som kulturfaktor. Vävning och hemslöjd förekommer inom 11 olika skolformer från grundskola till konstfackskola. I detta sammanhang bör även nämnas att mer än hälften av hemslöjdens alster utgörs av vävda textilier.

För de här uppräknade, ytterst väsensskilda arbetsområdena föreslås en konsulent. Det torde svårligen kunna uppletas en person som har en så allsidig utbildning att uppkommande spørsmål ens ytligt kan handläggas av denna enda person. Ännu mindre kan denna ha möjlighet att verka för »planering, utveckling och service».

Den tredje konsulenten inom sektion 1 under UY2 skall handlägga frågor rörande undervisningen inom hela det vidsträckta ämnesområde som ingår i begreppen trä- och metallslöjd. De övriga 3 konsulenterna på byrå UY2 är avdelade för sjukvård, barnavård, hemvård och åldringsvård.

Det synes oss vara nödvändigt för att tillgodose de kvantitativa kraven på en ur ovan berörda aspekter funktionsduglig konsulentorganisation att denna erhåller en kraftig förstärkning för att tillgodose hemkunskapen, den textila slöjden i grundskolan samt vävning och hemslöjd.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 83 besluta att ytterligare tre konsulenttjänster inrättas samt anvisa härför erforderliga medel.

Stockholm den 17 april 1964

Ruth Hamrin-Thorell

Sven Nyman

Gösta Jacobsson

Gunnar Edström

Ingrid Segerstedt Wiberg